

MEZIVÁLEČNÁ LITERATURA

Hlavní témata:

- dominance finskojazyčné literatury
- finskošvédský modernismus
- *Tulenkantajat*
- nové typy literatury

FINSKOJAZYČNÁ LITERATURA

- **Poezie**

- **Olavi Paavolainen: *Nykyaikaa etsimässä* (Hledání současnosti, 1929) – programový esej (expresionismus, imagismus, futurismus, vitalismus); *Valtatiet* (Dálnice, 1928, s M. Waltarim)**
- **Veikko Antero Koskenniemi (1885-1962)**
- **Otto Manninen (1872-1950)**

- **Próza**

- **různé linie kansankuvaus**
 - **sebekritický – Joel Lehtonen (1881-1934): *Putkinotko* (1919-1920), Ilmari Kianto**
 - **humoristický – Maiju Lassila (1868-1918): *Tulitikkuja lainaamassa* (Vypůjčené zápalky, 1910)**
 - **mytický – Aino Kallas**
 - **biologický**
- **Frans Emil Sillanpää (1888-1964)**
 - **NC 1939**
 - ***Hurskas kurjuus* (1919), *Umírala mladička* (1931)**

FINSKOŠVÉDSKÝ MODERNISMUS

- Jan Dlask: *Dějiny finskošvédské literatury* (2018)
- novátorský přístup především k poezii, důsledná inspirace evropskými trendy (změna struktury básně), šel proti finskojazyčné tradici
- hlavní postavy:
 - Edith Södergran (1892–1923)
 - Elmer Diktonius
 - Hagar Olsson

TULENKANTAJAT

- 1924-1930: album *Tulenkantajat* skupiny Nuoren Voiman Liitto
- Charakteristika:
 - orientace na současnost a budoucnost
 - naprostá distance od novoromantiků
 - optimismus
 - humanismus, víra v člověka
 - zájem o dění v Evropě (vlivy hlavně z Německa)
- P. Mustapää (1899-1973) – básník
- Pentti Haanpää (1905-1955) – prozaik, venkov
- Toivo Pekkanen (1902-1957) – dělnické prostředí (*Tehtaan varjossa*, 1932)
- Olavi Paavolainen (1903–1964) – teoretik, esejista

MIKA WALTARI (1908-1979)

- Markéta Hejkalová: *Fin Mika Waltari* (2007)
- žánrově mnohostranný (cestopisy, reportáže, detektivky, romány...)
- ve 30.–40. letech – *pienoisromaanit* (13), např. *Cizinec přichází* (1937), *Plavovláska* (1948)
- 1945: *Egyptčan Sinuhet* + následující „období velké deziluze“
- „komerčnost“ x existencialismus

NOVÉ TYPY LITERATURY

- *Ruumiin viisaus/Vaistojen kapina (Moudrost těla/Vzpoura citů)*
 - vnitřní síly uvnitř člověka, hlubinná psychologie, psychoanalýza
 - Iris Uurto: *Ruumiin viisaus* (1942)
- Helvi Hämäläinen (1907-1998): *Katuojan vettä* (Voda ze strouhy, 1935), *Säädyllinen murhenäytelmä* (Spořádaná tragédie, 1941), *Karkuri* (Zběh, 1961), *Sukupolveni unta* (Sen mé generace, 1987)
- Skupina *Kiila* („Klín“)
 - levicově/marxisticky orientovaní
 - Katri Vala (*Kaukainen puutarha*, Vzdálená zahrada, 1924), Arvo Turtiainen, Viljo Kajava, Pentti Haanpää...

DRAMA V MEZIVÁLEČNÉM FINSKU

Maria Jotuni (1880-1943)

- Suhteita (Vztahy, 1905), Rakkautta (Láska, 1907), Kun on tunteet (Když máte city, 1913)
- dramata: *Miehen kylkiluu* (Mužovo žebro, 1914), *Kultainen vasikka* (Zlaté tele, 1918), *Tohvelisankarin rouva* (Žena podpantofláka, 1924)

Hella Wuolijoki (1886-1954)

Laki ja järjestys (Zákon a pořádek, 1933), *Hulda Juurakko* (1937), pět dramát o Niskavuori (1933-1953, č. Ženy na Niskavuori, 1936)

Lauri Haarla (1890-1944)

LITERATURA ZIMNÍ A POKRAČOVACÍ VÁLKY

- V literatuře opakovaně tematizován historický úkol Finů známý i z dřívějších dob. Finové mají za úkol:
 - být přední hlídka kultury proti přírodě (Runeberg, Topelius)
 - vytvořit vlastní kulturu a identitu (Snellman)
 - dosáhnout národní svébytnosti
 - být přední hlídka proti Východu
- tematické okruhy:
 - úniková literatura: historie, sen a pohádka, lidství, biologie, instinkty, humor
 - literatura odrážející aktuální stav: návrat z války apod.

POVÁLEČNÁ LITERATURA

- poznamenaná válkami (zimní, pokračovací a laponskou)
- dělení (podle Kaie Laitinena)
 - konec 40. let - nejistota
 - 50. léta – dva proudy: modernismus x realistické válečné romány
 - 60. a 70. léta – angažovaná literatura
 - postmoderna
- (+ možné další etapy: 90. léta, nultá léta...)

KONEC 40. LET II

- spisovatelské „skupiny“:
 - nacionalisté
 - radikální levice
 - modernisté – Eeva-Liisa Manner, Paavo Haavikko, Veijo Meri
 - + periferní skupina – Väinö Linna, Lauri Viita

VÄINÖ LINNA (1920-1998)

- pracoval jako dělník v Tampere
- historické prózy, realismus, známý celoseversky (Cena Severské rady za literaturu 1963)
- *Neznámý voják* (1954)
 - důraz na perspektivu obyčejných vojáků, různorodé postavy, nečernobílé vztahy
 - rozpoutal tzv. první knižní válku (*kirjasota*): neposlušní vojáci x obraz národní jednomyslnosti
 - *Sotaromaani* (Válečný román, 2000)
 - filmová zpracování – nejnovější 2017
 - www.youtube.com/watch?v=3V3yhdxxtQ
- *Pod Severkou* (trilogie, 1959-1962)
 - „*Alussa oli suo, kuokka ja Jussi.*“